

Ehdotus tiedonhallinnan edellyttämien kuvausten ja määritysten sääntelystä.

1 § Määritelmät

Tässä ehdotuksessa tarkoitetaan

- 1) *loogisella tietovarannolla toiminnan ja hallinnon tarpeista johdettu ja määritelty tietoaineistojen kokoelmaa. Se voi koostua tai olla osa yhden tai useamman järjestelmän tuottamista tai tietokannan sisältämistä tiedoista.*
- 2) *Sidosarkkitehtuurilla muualla määriteltyä arkkitehtuurilinjausta, jolla on tai voi olla vaikutusta kyseisen organisaation tai toimialueen tarkasteltavan kohteen arkkitehtuurityöhön.*
- 3) *Viitearkkitehtuurilla kehitettävään kohteeseen sovellettavaa loogisen ratkaisumallin kuvausta.*

Tässä ehdotuksessa noudatetaan tietohallintolaissa (634/2011) annettuja määritelmiä. Kuvaukset ja niiden laatiminen on esitelty tarkemmin suositusluonnoksessa JHS 198 Kokonaisarkkitehtuurin peruskuvaukset.

Viranomaisen tietovarantojen ja tietojärjestelmien nykytilan kuvaukset

2 § Loogisten tietovarantojen nykytilan kuvaaminen

Viranomaisen on kuvattava nykytilassa hallinnassaan olevat loogiset tietovarannot. Loogisen tietovarannon kuvauksessa pitää olla ainakin seuraavat tiedot:

1. Tietovarannon yksilöivä tunnus;
2. Tietovarannon nimi;
3. Kuvaus tietovarannosta ja sen sisällöstä;
4. Tietovarannon keskeisen tietosisällön kuvaus tietovarannon tasolla;
5. Tietojärjestelmät, jotka säännönmukaisesti käyttävät tätä tietovarantoa tai tuottavat sinne tietoa;
6. Kuvaus tietoturva vaatimuksista ja
7. Tieto siitä sisältääkö tietovaranto henkilötietoja.

3 § Tietojärjestelmäsalkun nykytilan kuvaaminen

Viranomaisen on kuvattava käytössään olevat tietojärjestelmät. Tietojärjestelmäsalkun kuvauksesta pitää olla ainakin seuraavat tiedot:

1. Tietojärjestelmän yksikäsitteinen tunnus tai lyhenne
2. Tietojärjestelmän nimi;

3. Kuvaus tietojärjestelmän tarkoituksesta;
4. Tietojärjestelmän vastuutaho: organisaatio, vastuuyksikkö ja vastaava henkilö;
5. Kuvaus tietoturva vaatimuksista;
6. Tieto siitä käsitelläänkö järjestelmässä henkilötietoja;
7. Kuvaus pääasiallisesta toteutustavasta;
8. Tietolähteet eli mistä lähteistä järjestelmän tiedot ovat;
9. Arvio elinkaaren tilasta. Tilasta pitää käyttää yhtä seuraavista vaihtoehdoista: Tunnistettu kehittämiskohde, Suunnitteilla, Kehityksessä, Tuotannossa, Arvioitavana tai Poistumassa;
10. Arvio miten hyödyllinen järjestelmä on toiminnan kannalta. Hyödyllisyydestä pitää käyttää yhtä seuraavista vaihtoehdoista: hyvä, kohtalainen tai huono;
11. Arvio kriittisyydestä toiminnan kannalta. Kriittisyydestä pitää käyttää yhtä seuraavista vaihtoehdoista: kriittinen, tärkeä, hyödyllinen tai vähäinen ja
12. Arvio vuosikustannuksista.

4 § Tietojärjestelmien välinen vuorovaikutus

Viranomaisen on laadittava kuvaus hallinnassaan olevien tietojärjestelmien tarjoamista rajapinnoista. Tietojärjestelmien rajapintakuvauksissa pitää olla vähintään seuraavat tiedot:

1. tiedon lähettävän tietojärjestelmän tunnus ja nimi;
2. tiedon vastaanottavan tietojärjestelmän tunnus ja nimi ja
3. siirtyvä tieto.

Tavoitetilan kuvaaminen viranomaisen hankkiessa tietojärjestelmiä

5 § Hankintaan vaikuttavien viite- ja sidosarkkitehtuurien määrittely

Ennen tietojärjestelmiin liittyvää hankintaa viranomaisen on määriteltävä hankinnan kohteen suunnitteluun ja toteutukseen vaikuttavat viite- ja sidosarkkitehtuurit. Viite- ja sidosarkkitehtuurien kuvauksessa pitää olla seuraavat tiedot:

1. Viite- tai sidosarkkitehtuurin nimi;
2. Tieto velvoittavuudesta eli kuinka määräävä sidos- tai viitearkkitehtuuri on;
3. Tieto siitä missä viite- tai sidosarkkitehtuuri on saatavilla ja
4. Kuvaus siitä miten arkkitehtuuri huomioidaan hankinnassa.

Toimialakohtaiset kuvaukset ja määrittelyt

6 § Toimialakohtaiset käsitteistöt

Ministeriön on määriteltävä toimialallaan käytettävät keskeiset sanastot. Sanaston kuvauksessa pitää olla kustakin käytettävästä sanastosta seuraavat tiedot:

- Sanaston nimi;
- Kuvaus sanaston sisällöstä ja
- Lähde eli mistä sanasto on saatavissa.

7 § Toimialakohtaiset käsitemallit

Ministeriön on kuvattava toimialakohtaiset keskeiset käsitemallit. Käsitemallin kuvauksesta pitää olla kuvattavan toiminnon keskeiset käsitteet ja niiden väliset suhteet. Kustakin käsitemallin käsitteestä pitää olla seuraavat tiedot:

- Käsitteen nimi eli luokka;
- Selite;
- Sen tärkeimmät ominaisuudet eli attribuutit;
- Viitatus vastaavaan termiin sanastossa ja
- Päätietyryhmä eli mihin päätietyryhmään käsite kuuluu.

Tietojärjestelmä- ja tietovarantokuvausten laatu ja jakelu

8 § Kuvausten laatiminen ja ylläpito

2§, 3§ ja 4§ mukaisia kuvauksia on pidettävä ajan tasalla. Ylläpidon, hankintojen ja hankkeiden aiheuttamat muutokset on vietävä nykytilan kuvauksiin viipymättä.

2§, 3§ ja 4§ mukaiset uudet kuvaukset tulee päivittää kerran vuodessa ja tallentaa valtiovarainministeriön osoittamaan tietojärjestelmään.

Organisaatiossa tulee nimetä kuvauksista ja määräyksistä vastaava taho tai henkilö, jolla on arkkitehtuurin laajuuteen ja merkittävyyteen nähden riittävä osaaminen ja kokemus.

9 § Kuvausten hyödyntäminen

Valtiovarainministeriö julkaisee kuvauksista yhteenvedon.